

Handledning av invandrare i läroanstalter inom fritt bildningsarbete

Denna utredning är en del av samprojektet Socialpedagogisk handledning i läroanstalter inom fritt bildningsarbete – mot delaktighet och ett betydelsefullt liv (Sospeva). I utredningen har man framställt en översikt över undersökningar om handledning av invandrare, och kartlagt handledningen i folkhögskolor och studiecentraler under år 2019.

Handledningens betydelse

Handledningen har en betydande roll för integration av invandrare och för hur invandrare får fäste i det finska samhället. Handledningen hjälper invandraren att finna sin egen stig och ger beredskap att verka i det finska samhället. När invandraren får information om det finska samhället, kulturen, utbildningar, arbetsliv, spelregler i arbetslivet, lagstiftning och att leva enligt lagen, har hen bättre beredskap att verka i det finska samhället.

*Att finna sin egen stig
Att öka motivationen
Att bygga upp en identitet
Att ta ansvar över sitt eget lärande
Mod att fatta självständiga beslut
Språkkunskap
Vardagsfärdigheter
Sociala färdigheter
Kontakt med infödda finländare
Att få fäste i det finska samhället
Integration
Att motverka marginalisering*

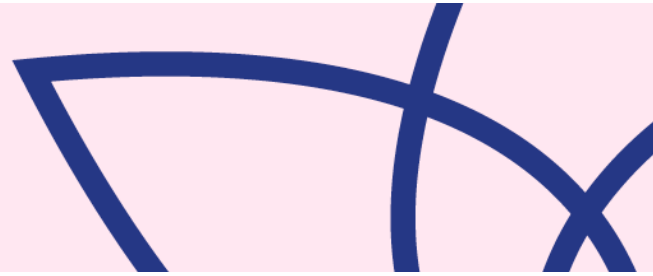
Behov av handledning

Ärenden som behandlas inom handledningen varierar beroende på i vilket skede av handledningsprocessen man befinner sig i. I början kan invandraren ha behov av att man behandlar frågor som gäller anpassningen till att bo i Finland: att få fäste i det finska samhället, att sköta ärenden hos olika myndigheter och inom offentlig service, att få vägledning till service och ifyllande av blanketter. Invandrarna behöver få en hel del handledning också i praktiska ärenden och i vardagskunskap. Därtill behövs handledning för studier, vilket bidrar till ökad studieberedskap, studieteknik, beredskap att lära sig lära, inriktning på fortsatta studier och förståelse för det finska utbildningssystemet.

*Praktiska ärenden
Studier
Det finska samhället
Finsk kultur
Servicehandledning: Användning av
samhällstjänster: Fpa, TE-tjänster, socialväsendet,
hälsovård, asyl- och uppehållstillståndsärenden
osv.
Självstyrning
Planering av framtiden
Arbetsansökan
Telekommunikation
Hobbyer
Att ansluta sig till och arbeta i grupp*

Suomen Kansanopistoyhdistys
Finlands Folkhögskolförening

Suomen Kansanopistoyhdistys
Finlands Folkhögskolförening

BILDNING-
ALLIANSEN

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Handledningens struktur och metoder

<i>Individuell handledning</i>	<i>Rådgivning</i>
<i>Handledning i grupp</i>	<i>Instruerande</i>
<i>Samtal</i>	<i>Servicehandledning</i>
<i>Telefonhandledning</i>	<i>Användning av tolk</i>
<i>E-posthandledning</i>	<i>Studiebaserade övningar</i>
<i>Moodle-handledning</i>	<i>Funktionella metoder</i>
<i>Bildkort</i>	<i>Resurscentrerade metoder</i>
<i>Böcker</i>	<i>Metoder inom konstruktiv interaktion</i>
<i>Videomaterial</i>	<i>Att lära genom att göra</i>
<i>Nätbaserat material</i>	<i>Modellinläring</i>
	<i>Utflykter och studiebesök</i>

I handledningen av invandrare består arbetsmetoderna, framförallt i början, av att reda ut ärenden för den man handleder, att instruera och hjälpa rent praktiskt med bl. a servicehandledning. Samtal används allmänt som en del av den individuella handledningen eller handledningen i grupp. De anställda använder ofta åskådliggörande bilder samt video- och nätbaserat material som stöd under samtalen. Metoderna som används i handledningen är till en del resurscentrerade och funktionella metoder samt metoder inom konstruktiv interaktion, att lära genom att göra, modellinläring samt lärande genom utflykter och studiebesök. Val av handledningsmetod sker på basis av invandrarens behov och målsättning för handledning.

Utmaningar för handledningen

Utmaningar för handledningen uppkommer bland annat genom språkfrågor, olika värderingar och sedvänjor, en annorlunda kultur, förhållningssätt till handledningen, tillgängliga resurser, missförstånd, religion samt feltajmad handledning. Inom handledning av invandrare upplever två tredjedelar (2/3) av de som arbetar med handledning av invandrare utmaningar i arbetet. Invandrarna upplevde det som störande att handledningen skedde mekaniskt efter ett visst mönster och inte i tillräcklig grad beaktade individen. Invandraren visste inte heller själv alltid vem som var ansvarsperson för handledningen.

Ett annat språk
En annorlunda kultur
Feltajmad handledning
Otillräckliga förkunskaper
Orealistisk målsättning
Olika synsätt
Att inte förbinda sig till gruppverksamhet
Svag motivation
Attityd
Svag förståelse
Missförstånd
Spelregler i arbets-/ studiegemenskapen
Brister i livshantering
Oförklarad frånvaro
Informationsbrist gällande praxis och metoder inom handledningen
Resursbrist: tid, pengar, utrymnen
Otillgänglighet eller brist på service

”Handledning av invandrare är en serviceform och ett respektfullt bemötande i vilket individens röst blir hörd och utrymme ges för individens behov och önskemål”

En god handledare – handledningsförmåga

*Interaktionsförmåga
Förmåga att möta människan
Förmåga att lyssna
Förmåga att ställa de rätta frågorna
Förmåga att uppmuntra och ge kraft åt en annan
Behärskar användningen av ett lätt språk
Människokänedom
God självkänsla
Empatiförmåga
Kreativitet
Tålamod
Förståelse
Flexibilitet
Ett lugnt och tålmodigt arbetssätt
Förmåga att använda sunt förnuft
Adaptivitet
Behärskar sina egna känslor
Medvetenhet om egna fördomar och om kulturella skillnader
Förmåga att skapa och upprätthålla nätverkssamarbete*

*Kännedom om mångkulturalism
Kunskap om integrationsprocessen
Kännedom om kulturer och religioner
Förmåga att känna igen variationer av rasism och diskriminering
Förmåga att känna igen fenomen relaterade till maktbruk*

Handledaren bör ha ett genuint intresse för invandraren och kunna ta hens helhetsituation i beaktande. Handledning inkluderar förmåga att möta människan och att kommunicera trots olika utmaningar. Inom handledningen av invandrare accentueras förutom interaktionsförmåga och yrkeskunighet även förmågan att ta invandrarens bakgrund och dess särdrag i beaktande och likaså att ta hela invandringsprocessen i beaktande, dvs. en förmåga att betrakta invandring som en livssituation. I handledningen behövs tålamod, flexibilitet, kreativitet och förmåga att handleda på ett tydligt sätt och även att kunna sätta gränser för handledningen. Närvaro och förmåga att lyssna är viktiga element i handledningen av invandrare. En lyckad handledning förutsätter ett medmänskligt möte och öppen interaktion eftersom utgångspunkten för handledningsarbetet bör vara den livssituation den man handleder befinner sig i och den livserfarenhet hen besitter.

Förutom handledningsförmåga behöver den som arbetar med invandrare även kunskap av många olika slag. De anställda behöver t. ex kännedom om olika kulturer, om orsaker till invandringen till Finland, kunskap om invandrarens yrkesbakgrund och intressen, kunskap om lagstiftning, rekommendationer och praxis i relation till invandring och integration samt kunskap om servicestigar, stödformer och om möjligheter till utbildning och arbete.

En lyckad handledning

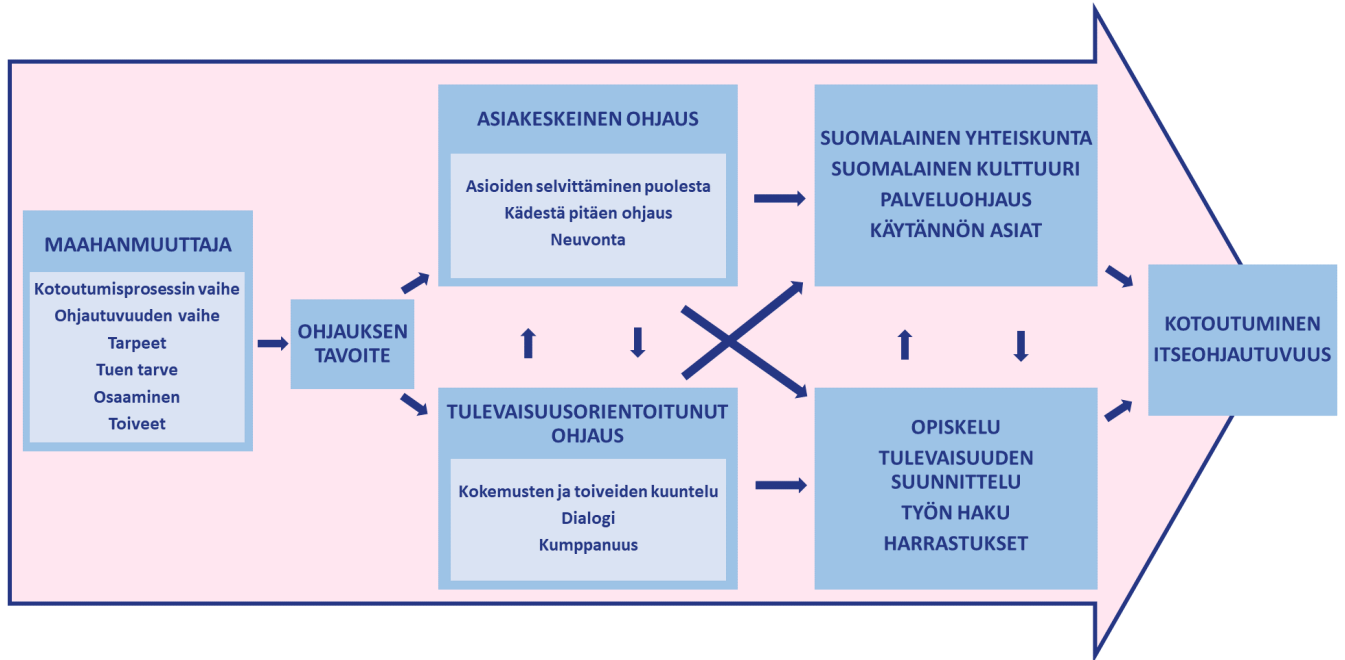
Handledning av invandrare är en serviceform och ett respektfullt bemötande i vilket individens röst blir hörd och utrymme ges för individens egna behov och önskemål. Handledning bör vara rättajmad, skraddarsydd och individuell. Invandrarens livssituation borde i handledningen beaktas såsom en helhet och man borde kunna lyssna och höra även sådant som inte nödvändigtvis blir sagt. Behov av och målsättning för handledning beror också på hur länge invandraren har varit i Finland och på förekomsten av stödjande nätverk. Handledningen av invandrare skall vara konkret och förankrad i vardagen. Det är viktigt att handledaren är medveten om vilken information som ges och vid vilken tidpunkt. Handledningen stödjer även inlärningen av språket. Invandrarna önskar sig långvarig handledning. Många har behov av att under en lång tid fundera och öva på förflyttning till studier och arbetsliv. Även de anställda upplevde att handledningen är en process under vilken den anställda bör vara förberedd på att finnas vid den handleddes sida och även kunna acceptera förekomsten av sämre dagar. Handledningen bör sträva till att förstärka och stödja invandrarens självständiga agerande.

*Yrkeskunnigt
Rättajmat
Individuellt och personligt
Skraddarsytt
Sker på lättspråk
Respektfullt
Målinriktat
Uppmuntrar till självständigt
agerande
Långvarigt
Samma handledare långa tider
Inte riktat uppifrån
Ger rum för önskemål och behov
Ges tillräckligt med tid
En process
Det viktigaste är att finnas till som
människa för en annan människa*

Handledningsprocessen

Det är viktigt att i inledningsskedet av handledningen ta reda på invandrarens behov och kunnande samt granska behovet av handledning. För handledningen ställer man i samarbete med invandraren upp ett mål som stöder invandrarens personliga tillväxt och stödjer hans funktionsförmåga. Ifall självstyrning är ett främmande begrepp, behöver den handledde mycket konkret rådgivning och hjälp. Det är möjligt att handledaren är tvungen att statuera exempel för hur man sköter något specifikt praktiskt ärende. Handledarens roll blir då att komma med information och verka som rådgivare. Handledarens stöd är i sådana fall mycket sakbetonat och pragmatiskt. Om invandrarens förmåga till självstyrning däremot är god, hen behärskar praktiska ärenden och hen börjar få en bild av hur det finländska samhället fungerar och vad det erbjuder för service och utbildningsmöjligheter samt om hur hen kan utnyttja sitt eget kunnande, blir handledningen mycket framtidsorienterad. I handledningssamtalen kan man då koncentrera sig på att tillsammans fundera på bl. a utbildnings- och arbetslivsfrågor.

Eftersom invandrarna utgör en mycket heterogen grupp kan man skönja olika kombinationer av de förut nämnda handledningssituationerna. Handledningen av invandrare kan därför ses som en process, inom vilken handledarens orientering och metoderna som används varierar beroende på ämnet för handledningen, handledningssituationen, invandrarens behov, stödbehov, kunnande, skede i integrationsprocessen och graden av självstyrning, samt beroende på handledningens framskridande. Målsättningen för handledningen är att invandraren blir självstyrande och integreras i det finländska samhället. Målet är att invandraren klarar sig i det finländska samhället och att hen utvecklar färdigheter att bedöma sin egen situation så att hen i fortsättningen själv vid behov kan söka hjälp och vägledning.

Pakarinen Eine (2020), Utredning över invandrarhandledning given vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete. Socialpedagogisk handledning vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete – mot delaktighet och ett betydelsefullt liv- samarbetsprojektet 2018-2020.